

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๕

๑. กามปป์ฐิสฺยฺตุโตติ เอตถ เทว กามา วตฺตกาโม จ กิเลสกาโม
จ ฯ ตตฺถ วตฺตกาโมปฺกฺเข อารมฺมณฺณวเสน กามะหิ ปฐิสฺยฺตุโต วิตฺกโก
กิเลสกาโมปฺกฺเข ปน สมฺปโยควเสน กามะน ปฐิสฺยฺตุโตติ โยเชตพฺพํ ฯ
พฺยาปาทปป์ฐิสฺยฺตุโตติอาทิสฺ สมฺปโยควเสน อตฺโถ เวทิตพฺโพ ฯ พฺยาปาท-
วตฺตปป์ฐิสฺยฺตุโต พฺยาปาทปป์ฐิสฺยฺตุโตติ คยฺหมานะ น อุภยถาติ โยชนา
ลพฺกเตว ฯ วิหีสายปฐิสฺยฺตุโตติ เอตถาปี เอเสว นโย ฯ วิหีสนฺติ เอตาย
สตุเตว วิหีสนํ วา เอตํ สตุตตานนฺติ วิหีสาย ตาย ปฐิสฺยฺตุโต วิหีสาย-
ปฐิสฺยฺตุโตติ เอวํ สทฺทตฺโถ เวทิตพฺโพ ฯ อปปีเย อมฺนาเป สงฺขาระ อารพฺก
พฺยาปาทวิทกฺกปฺปตฺติ อฏฺฐานฆาตวเสน ทีเปตพฺพา ฯ พฺยาปาทวิทกฺกสฺส
อวธึ ทสฺเสตฺถึ ยาว วินาสนาติ วุตฺตํ ฯ วินาสเน ปน ปาณาติปาโต
เอวาติ ฯ สงฺขาริ ทุกฺขาเปตพฺโพ นาม นตฺถิติ กสฺมา วุตฺตํ นนุ เย
ทุกฺขาเปตพฺพาติ อิจฺฉิตา สตุตสณฺณิตา เตปี อตฺถโต สงฺขาระ เอวาติ ฯ
สจฺจเมตฺถํ ฯ เย ปน อินฺทฺริยพฺพทฺธา สวิณฺณวณฺณกตฺตาย ทุกฺกํ ปฐิสฺยฺเวทนฺติ ตสฺมา
เต วิหีสายวิทกฺกสฺส วิสยา อิจฺฉิตา สตุตสณฺณิตา ฯ เย ปน น ทุกฺกํ
ปฐิสฺยฺเวทนฺติ วุตฺตลกฺขณาโยคโต เต สนฺชาย วิหีสายวิทกโก สงฺขาระสุ
น อุปฺปชฺชตีติ วุตฺตํ ฯ ยตฺถ ปน อุปฺปชฺชติ ยถา จ อุปฺปชฺชติ ตํ ทสฺเสตฺถึ
อิเม สตุตฺตาติอาทิ วุตฺตนฺติ ตญฺญีกา ฯ

๒. อปเร อาหุ ปญฺจเม ปญฺจเม ทิวเส ฌมฺมสุสฺวานํ กาลเณ
ฌมฺมสุสฺวานํ นาม ฯ ยถาห ฯ อายสฺมา อนฺรุทฺโธ ปญฺจาหิโก โข ปน มยํ
ภนฺเต สพฺพรตฺตี ฌมฺมียา กถาย สนนฺนีสึทามาติ อฏฺฐกถา ฯ

ตตถ ปญจาหิกนตยาที มูลปณณาสกสฺส จตฺตถวคฺเค จูฬโคสิงคสฺสตเต
เตน เถเรน สตถุ สนฺติเก วุตฺตํ ฯ

ปญจาหิกํ โข ปนาติ จาตุทฺทเส ปณฺณเรเส อฏฺฐมียนฺติ อิทนฺตาว
ปกตฺติธมฺมสฺสวณฺเมว ฯ ตํ อชฺฉนฺทํ กตฺวา ปญฺจเม ทิวเส เทว เถรา นาทิวิกาเล
นหายิตฺวา อนฺนรทฺตเถรสฺส วสนญฺจานํ คจฺจนฺติ ตตถ ตโยปี นิสิตฺวา
ดิณฺณํ ปิฏฺฏกานํ อณฺณตฺรสมิ อณฺณมณฺณํ ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ อณฺณมณฺณํ วิสฺสชฺเชนฺติ
เตสํ เอวํ กเถนฺตानํเยว อรุณํ อุกฺกจฺจติ ฯ ตํ สนฺธาเยตํ วุตฺตนฺติ จูฬโคสิงค-
วณฺณนา ฯ

ตํ อชฺฉนฺทนฺติ ตํ ตีสฺสปี ทิวเสสุ ธมฺมสฺสวณฺํ ปวตฺตนฺวเสน อชฺฉนฺทิกํ
กตฺวา ฯ เอตนฺติ ปญฺจาหิกํ โข ปนาติอาที วจฺนํ ฯ ปญฺจเม ปญฺจเม
อหฺนึ ภวณฺติ ปญฺจาหิกนฺติ ตญฺญิกิภา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มครเป็นไทย

๑. ฎีกาติกในสังคีตสูตรนั้นว่า ในบทว่า **กามปฺปฏิสฺยตุโต** นี้ กามมี ๒ อย่าง คือ วัตถุกาม ๑ กิเลสกาม ๑ ๑ บรรดากาม ๒ อย่างนั้น ควรประกอบความว่า ในฝ่ายวัตถุกาม วิตกที่ปฏิสังยุตด้วยกามทั้งหลาย ด้วยสามารถกระทำให้เป็นอารมณ์ (จัดเป็นวัตถุกามวิตก) แต่ในฝ่ายกิเลสกามวิตกที่ปฏิสังยุตด้วยกามด้วยอำนาจสัมปโยค (จัดเป็นกิเลสกามวิตก) ๑ ในบทว่า **พฺยาปาทปฺปฏิสฺยตุโต** เป็นต้น พึงทราบความหมายด้วยอำนาจสัมปโยค ๑ เมื่อกำหนดความว่า วิตกที่ปฏิสังยุตด้วยวัตถุแห่งพยาบาท ก็ชื่อว่า ปฏิสังยุตด้วยพยาบาท ดังนี้ ย่อมไม่ได้การประกอบความทั้งสองฝ่ายแน่แท้ ๑ แม้ในบทว่า **วิหิงสาปฏิสฺยตุโต** นี้ก็มีนัยนี้เหมือนกัน ๑ บัณฑิตพึงทราบเนื้อความแห่งศัพท์อย่างนี้ว่า เจตนาชื่อว่า **วิหิงสา** เพราะอรรถวิเคราะห์ว่า เป็นเครื่องเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย อีกอย่างหนึ่งเป็นความเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย วิตกปฏิสังยุตด้วยวิหิงสานั้น ชื่อว่าปฏิสังยุตด้วยวิหิงสา ๑ การปรารภสังขารทั้งหลายอันไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจ แล้วเกิดพยาบาทวิตกขึ้น พึงแสดงด้วยสามารถกระทบวัตถุอันมิใช่ฐานะ ๑ เพื่อแสดงเขตแดนพยาบาทวิตก พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า ยาว **วินาสนา** ๑ ก็ปาณาติบาตเท่านั้นย่อมมิใช่ในเพราะการให้สัตว์พินาศ ดังนี้แล ๑ ถ้ามว่าเพราะเหตุไร พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวว่า สังขาร ชื่อว่าอันบุคคลพึงให้ถึงทุกข์ไม่มีสังขารทั้งหลายเหล่าใด ที่รู้จักแล้วว่า สัตว์ ท่านปรารภนาว่า เป็นสังขารอันบุคคลพึงให้ถึงทุกข์ได้ แม้สังขารเหล่านั้น โดยอรรถก็คือสังขารนั่นเองมิใช่หรือ ๑ แก้ว ข้อนั้น เป็นความจริง ๑ แต่ว่า สังขารเหล่าใดเนื่องด้วยอินทรีย์ ย่อมเสวยทุกข์ เพราะเป็นสภาพมีวิญญูณ เพราะฉะนั้น สังขารเหล่านั้นจึงเป็นอารมณ์แห่งวิหิงสาวิตกที่ท่านปรารภนาแล้ว ย่อมรู้จักว่าสัตว์ ๑ แต่สังขารเหล่าใด ไม่เสวยทุกข์ เพราะไม่ประกอบด้วยลักษณะดังกล่าวแล้ว พระอรรถกถาจารย์หมายเอาสังขารเหล่านั้น จึงกล่าวว่า วิหิงสาวิตก ไม่เกิดขึ้นในสังขารทั้งหลาย ๑ อนึ่ง วิหิงสาวิตกย่อมเกิดขึ้นในสังขารใด และย่อมเกิดขึ้น

ด้วยประการใด เพื่อจะแสดงสังขารนั้นและประการนั้น พระอรรถกถาจารย์
จึงกล่าวว่า **อิม สุตตา** เป็นต้น ฯ

๒. อรรถกถาว่า อาจารย์พวกอื่น กล่าวว่า การฟังธรรมในวันที่ ๕ ฯ
ชื่อว่า การฟังธรรมตามกาล ฯ สมดังที่พระธรรมสังคากาจารย์กล่าวไว้ว่า
ท่านพระอนุรุทธเถระ กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ข้าพระองค์ทั้งหลาย
ย่อมประชุมกันด้วยถาดอันประกอบด้วยธรรมตลอดคืนยังรุ่ง อันมีในวันที่
๕ แล ฯ บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **ปญฺจาหิกํ** เป็นต้น พระเถระนั้น กล่าวใน
สำนักพระบรมศาสดา ในฉุทฺติสฺสคฺคสุตฺต ในจตุตถวรรค มุลปฺปณฺณาสกํ ฯ

อรรถกถาฉุทฺติสฺสคฺคสุตฺตว่า บทว่า **ปญฺจาหิกํ โข ปน** ความว่า การฟัง
ธรรมนี้ (ในวันทั้ง ๓) คือ ในวัน ๑๔ คำ ๑๕ คำ และ ๘ คำ ชื่อว่า การฟังธรรม
ตามปกติเท่านั้น ฯ พระเถระทั้ง ๓ ทำการฟังธรรมตามปกตินี้ไม่ให้ขาดใน
วันที่ ๕ พระเถระทั้ง ๒ รูป สรงน้ำในเวลายังไม่พลบค่ำแล้ว ไปยังที่อยู่ของพระ
อนุรุทธเถระ พระเถระแม่ทั้ง ๓ รูป นั่งในที่นั้นแล้ว ถามปัญหาะกันและกัน แก้
ปัญหาะกันและกัน ในบรรดาปิฎก ๓ ปิฎกใดปิฎกหนึ่ง เมื่อ พระเถระทั้ง ๓
รูปนั้นสนทนากันอยู่อย่างนี้นั้นเทียว อรุณขึ้น ฯ พระอนุรุทธเถระหมายเอาการ
ฟังธรรมตามปกตินี้ จึงกล่าวคำนี้ว่า **ปญฺจาหิกํ โข ปน** เป็นต้น ฯ

ฎีกาฉุทฺติสฺสคฺคสุตฺตนั้นว่า สองบทว่า **ตํ อขณฺฑํ** ความว่า ทำการฟัง
ธรรมในวัน แม่ทั้ง ๓ นั้นไม่ให้ขาด โดยอำนาจเป็นไปต่อเนื่องกัน ฯ
บทว่า **เอตํ** เป็นคำบ่งถึงว่า **ปญฺจาหิกํ โข ปน** เป็นต้น ฯ การฟังธรรมมีใน
วันที่ ๕ ฯ เหตุนี้ จึงชื่อว่า **ปญฺจาหิกํ** (มีในวันคำรบ ๕) ฯ